

باشوری کوردستان له بهردهم دووریاندا

نووسینی

بورهان أ. یاسین

٢٠١٦/١٢/٤

ناوه پۆك

١. پيشه كىيكي گشتى ----- ٣
٢. چه ند خالىكي ليوه ده رچوون ----- ٧
٣. كرۆكى باس ----- ٩
- ٣-١ كارا كردنه وهى په رله مان ----- ١٠
- ٣-٢ كشانه وه له حكومهت ----- ١٢
- ٣-٣ ريكه وتنى گۆران و يه كىيكي ----- ١٥
- ٣-٤ بژارده كانى دواى كشانه وه ----- ١٩
- ٣-٥ هاوسهنگى هيز ----- ٢١
- ٣-٦ راگه ياننده كهى مه سعود بارزانى ----- ٢٥
- ٤- ده ره انجام ----- ٢٦

۱. پيشه کيڼکی گشتی

ئهم وتاره‌ی به‌رده‌ست نزيکه‌ی دوو مانگ بهر له ئیستا به مه‌به‌ستیکی تر وه به شیوازیکی سنووردار بلاوبویه‌وه. ئهم ده‌قه‌ی به‌رده‌ست په‌ره‌پیدانیکی ئه‌و نووسراوه‌یه به‌بج ده‌ستکاریکردنی بیرو بۆچوونه‌کانی ناو نووسراوه‌که‌ی پيشوتر. جگه له‌وه‌ش سروشتی ئهم وتاره‌ی به‌رده‌ست جگه له‌وه‌ی که هه‌ندیک خویندنه‌وه له‌مهر بارودۆخی باشوری کوردستان له‌خۆ ده‌گرئ، به‌لام هه‌لویستی نووسه‌ریش ده‌خاته روو به‌رامبه‌ر ئه‌وه‌ی که روده‌دات وه له‌و جیگایانه‌ی که پيويسته هه‌لویستی رخنه‌گرانه‌ی نووسه‌ریش به راشکاوانه دیته ده‌نگ. که‌واته وتاره‌که له پرسياریک یا چه‌ند پرسياریک زانستی و ئه‌کادیمی پڻ هه‌لناگرئ، به‌لکو هه‌ولیکه بۆ ویناکردنی پانۆرامایه‌کی گشتگیر له کۆمه‌لیک پرسی هه‌نوکه‌یی، که پرسی زۆربه‌ی زۆری خه‌لکی باشوری کوردستان.

دوای تپه‌رپوونی سالیک به‌سه‌ر په‌کخستنی په‌رله‌مانی کوردستان، به‌ده‌ر له هه‌موو یاسا و ريسايه‌ک نارده‌نه ماله‌وه‌ی (تۆ بلی ده‌رکردنی) وه‌زیره‌کانی بزووتنه‌وه‌ی گۆران و شانبه‌شانی ئه‌مه‌ش به‌رده‌وامی مه‌سه‌عود بارزانی له پۆستی سه‌رۆکایه‌تی هه‌ریم به‌ زۆره ملیتی، هه‌ریمی کوردستان پيی ناوه‌ته قوناغیکی زۆر مه‌رسیدارتر. له لایه‌کی تره‌وه، هه‌رچه‌ند بۆچوونی جیاواز بۆ ئهم پيشوه‌چوونه کرابی و هه‌بی، ئه‌وا دواچار بۆچوونی دروست ئه‌وه‌یه که: ۱) کيشه‌که زۆر له‌وه گه‌وره‌تر و فراوانتره که ته‌نها له کيشه‌ی سه‌رۆکایه‌تی هه‌ریمدا سنووردار بکری، له راستیدا ئهم سنووردارکردنه هه‌له‌یه‌کی سیاسی گه‌وره‌شه وه له به‌رده‌وامیشیدا زیان به ته‌واوی ئه‌زموونی باشوری کوردستان ده‌گه‌ییی؛ ۲) پيشوه‌چوونه‌که زیاتر به‌رده‌وامی حاله‌تیکی کۆن و پيشوتره تا حاله‌تیکی نوی. ئه‌مه حاله‌تیکه له ناهاوسه‌نگی هیژ که زهنیه‌تیکی سیاسی سه‌رچه‌وه‌که‌یه‌تی به‌لام له رووی کرده‌ییه‌وه له ریگای رووداوه‌کانی (۳۱ ئاب)ه‌وه به‌ره‌م هاتووه، نه‌ک له پرۆسه‌یه‌کی دیمۆکراتیدا که هه‌لبژاردنی راسته‌قینه‌ی تیايدا یه‌کلاکه‌ره‌وه بوویت.

ئه‌وه راسته که کۆبوونه‌وه‌که‌ی په‌رله‌مانی کوردستان له ۲۳ی حوزه‌یرانی پار (۲۰۱۵) و دواتریش کۆبوونه‌وه‌که‌ی ۱۹ی ئاب گرنگ بوون بۆ ته‌قاندنه‌وه‌ی بارودۆخه‌که، به‌لام ته‌واوی پيشوه‌چوونه‌که زیاتر به‌رده‌وامی حاله‌تیکی ناسروشتی بوو که سالانیکه له که‌له‌بوونیکی ئالۆزی کۆمه‌لیک توخمد، که گرنگترینیان تاکره‌وی و بالا ده‌ستی پارتی بووه، ئه‌و تاکره‌ویه‌ی که کهم یا زۆر بووه به ئه‌مری واقع. ئه‌وه‌ی که‌متریش باس

دهکری ئه و راستیه که یه کیتی نیشتمانی (به ناوی ریگری له شه‌ری براکوژی و... هتد) یارمه‌تیده‌ریکی سهره‌کی بووه له سهرکه‌وتنی پارتی له فه‌راهه‌مکردنی تاکره‌وی و بنه‌مایه‌ک له ده‌سه‌لات که تیایدا ئه و حزبه، واته پارتی، بالاده‌ستیکی ره‌های هه‌یه.

ناکری ئیمه‌ته‌نها به ریگای ژماره و فاکت تیگه‌یشتن بو ئه و بالاده‌ستیکی پارتی بکه‌ین، به‌لکو گرنگه‌ نزیکه‌بوونه‌وه‌مان هه‌بئ بو لایه‌نی که‌لتوری-نه‌فسی-سیاسی حاله‌ته‌که، مه‌به‌ستیش ئه‌وه‌یه که نه‌ک هه‌ر پارتی خوی به وه‌می زۆرینه موماره‌سه‌ی بالاده‌ستی خوی ده‌کات، به‌لکو ئه‌م وه‌مه‌ بوته‌ جیگیر وه‌ک حاله‌تیک له لایه‌ن ئه‌وانی تریشه‌وه قه‌بولکراوه. هه‌لبه‌ته‌ گونا‌هی گه‌وره‌ی جیگیرکردن و قه‌بولکردن و به‌قه‌بولدانی ئه‌م وه‌مه‌ی پارتی، له ده‌روه‌ی پارتیدا، هی یه‌کیتی نیشتمانی کوردستانه. ئه‌م قه‌بولکردنه‌ش نه‌ک وه‌ک یه‌کیتی خوی به‌رده‌وامبانگه‌شه‌ی بو کردووه، که گوايه بو ریگری بوبی له شه‌ری براکوژی، به‌لکو زیاتر بو پاراستنی به‌رژه‌وه‌ندی توژیکی ده‌سه‌لاتداری یه‌کیتی بووه، توژیکی که قو‌لیکی له ناو سیاسه‌تدایه وه قو‌له‌که‌ی تریشی له ناو قو‌لایی ئابووری ره‌ش و کۆمپانیای وه‌می و چالاکیه ئابووریه مافیائاساکاندايه.

دوای پیکه‌ینانی "حکومه‌تی بنکه‌فراوان"، بزاقی گۆران بو یه‌که‌م جار هه‌وله‌کانی چر کرده‌وه بو ئه‌وه‌ی ئه‌م حاله‌ته‌ بگۆری، به‌ بریاری ئه‌وه‌ی که جاری ده‌بی ئه‌م وه‌مه له ده‌روه‌پرا ئاشکرا و والا بکری، "ته‌لسمه‌که‌ی" بکریته‌وه. له‌م ئاراسته‌یه‌شدا پیویست بو له رووی سیاسی و یاسایی و کاری په‌رله‌مانیشه‌وه به ئاراسته‌ی تیکشکانی ئه‌م وه‌مه کار بکری. سهرکه‌وتنی هه‌وله‌کان، تا راده‌یه‌ک، بو هه‌موارکردنه‌وه‌ی یاسای سه‌رو‌کایه‌تی له خویندنه‌وه‌ی یه‌که‌مدا (۲۳ی حوزه‌یران ۲۰۱۵)، له دیدی پارتیه‌وه په‌ره‌سه‌ندنیکي مه‌ترسیدار و قه‌بوولنه‌کراو بو. چونکه له دیدی پارتیه‌وه نه‌ک هه‌ر وه‌م و بالاده‌ستی ئه‌و حزبه له و رۆژهدا به ئامانجگیرا، به‌لکو ئه‌و وه‌مه له ناخیدا هه‌ژینرا. تا راده‌یه‌کی زۆر سروشتی بو، هه‌رنه‌بی له دیدی ئه‌م حزبه‌وه، که له ته‌واوی ئه‌م پیشوه‌چوونه سه‌رو‌کی په‌رله‌مان و بزاقی گۆران به‌رپرس بیینرین. ئه‌گه‌ر نا ده‌کری هه‌ر لی‌ره‌دا بپرسین، ئه‌ی ئه‌گه‌ر وانیه بو ته‌نها سه‌رو‌کی په‌رله‌مان و وه‌زیره‌کانی گۆران ریگریان لی‌ده‌کری یا ده‌نیردینه‌ ماله‌وه، ئه‌گه‌ر چی پرۆژه‌ی یاسای سه‌رو‌کایه‌تی هی چوار/پینچ فراکسیون بوو نه‌ک ته‌نها هی فراکسیونی گۆران؟

دواى زياتر له ساليك له كوده تاكهى ١٢ى ئوكتوبهر، بزوتنه وهى گوړان زياتر له هوكارىكى ههيه كه ههولى پيداچوونه وهيه كى گشتگير به ته واوى سياسه ته كانيبه وه بكات. نه گهر چى نه م پيداچوونه وهيه چهند ره گه زيك ده گريته خوئ به لام گرنگه نه م ره گه زانه به شيوهيه كى يه كبوو و بهيه كه وه گريدراو شهن و كهو بكرين و دهرنجاميان لئ هه لئنجري:

(١) كاراكردنه وهى په رمان، چوون وه نه گهر فهره زهن نه و كاراكردنه وهيه به نه نجاميش گه يشت، ئايا گه رانه وه بو چ واقع و چ هاوسه نكيكى هيز (يا راستتر بلين) چ ناهاوسه نكيكى هيز؟

(٢) كشانه وه له حكومهت يا مانه وه؟

(٣) ريكه وتنه كهى گوړان و يه كيتى؟

(٤) به ديل و بزاردهى ديكه چين له پيش بزاقى گوړان، نه گهر گريمان بريارى كشانه وهى له حكومهت دا؟

(٥) حاله تيكى نوئى هاوسه نكي هيز هاتوته ئاراوه، نه مهش نهك به كارى گهرى ريكه وتنى گوړان و يه كيتى به لكو به هوئ كو مه ليك ته وازوناتى عيراقى و ئيقليمي كه تيا دا خه ريكه لاوازيه كانى پارتى به جددى دهرده كهون وه گرنگرينان نه مانه:

أ- پارتى خه ريكه نه نقه ره له دهست ده دات، يا ههر نه بئ له گه ل قولبوونه وهى قهيرانى ئابوورى به روونى دهر كهوت كه پارتى له ريگاي په يوه ندييه كانى له گه ل نه نقه ره ناتوانى قه له مرهوى و هه ژمونييه كهى تا سهر بپاريئى؟

ب- پارتى ناتوانى به غدا وهك جارن به ئاسانى به دهست به نيئته وه. به مانايه كى ديكه پارتى ناتوانى په يوه ندى باشى له گه ل نه نقه ره هه بئ به پئى نه وهى نه وته كهى له گه لدا بهش بكات، يا به تالان پئى بفروشى، وه له لايه كى تره وه په يوه ندييه كانى له گه ل به غداشدا باش بن. كاتى يه كلابوونه وه خه ريكه زور نزيكه بيتته، يا ده توانين بلين كه يه كلابوونه وه له م په يوه ندييه دوو سهره ي پر له دژايه تيبه (پارتى له نيوان/له گه ل به غداد و نه نقه ره) له پرؤسه ي پيشوه چوونيكى ئالؤزدايه و زووتر دهستى پيكردوه؛

ج- سهر به خوئى ئابوورى، چ جاي سهر به خوئى سياسى، نهك ههر به دهست نه هات به لكو نه م بزاردهيه خه ريكه، ههر نه بئ بو ماوهيه كى باش، دوور كه وتوته وه و بگره بوته بارگرانيش له سهر سياسه ته كانى پارتى. گرنگه ههر ليژه شدا نه وه بلين كه خه لكى

ههريمی کوردستان ده ميکه ئه م باجه ده دن، به تاييه تي له شيوازي ئه و قهيرانه داراييه ي که ههريمی ته نيوه ته وه. هه ر نه بي له په يوه ندي ئه و حزه له گه ل به غدا هه و لي "سه ربه خويي ئابووري"¹، به لام به تاييه تي په يوه ندييکي گوماناوي له گه ل ئه نقه ره، بژارده ي په يوه نيه يکي پته وه ي له گه ل به غدا تا راده يه ک له ده ست پارتي ده رکردوه، به هه ر حال تا ئه و کاته ي پارتي ده ستبه رداري ئه نقه ره نه بووييت. جگه له وه ش ئه و ئاکامانه ي که له شه ري موس ل ده که ونه وه ده کړي، به ئه گه ري زور، به شيوه يه يکي دراماتيکي بژارده کاني پارتي که مبه که نه وه. نه ک هه ر ئه وه به لکو، ئه گه ر عيراق پاريزگاي موس لي به ئاسانتر بو رزگارکرا، دوور نييه هه ره شه ي شيعه و حه شد ي شه عبي به شيوه يه يکي جد ي به روکي پارتي و ناوچه ي قه له م په وي پارتي بگري. هه تتا ئه گه ر ئه م به روپو بوونه وه يه ش روونه دات ئه و ا به ئه گه ري زور به ها و سه نگی پارتي له چاوي به غدادا، به راده يه يکي زور، که م ده بيته وه. له گه ل ئه وه شي ئه م حزه هه ر له ئيستاوه له هه و لي ئه وه دايه له ريگاي به ئاساييکردنه وه ي بارو دوخه که، له و سيناريو يه به ته نيا نه بي و هه مووان (واته هه موو هيژه سياسييه کان) سواري ئه و سه فينه يه بين که خوي کاپيتيکه يه تي و به مه ش له ئه گه ره کاني دواي موس ل به ته نيا نه مي نيته وه؛

د- به په يوه ندي له گه ل ئه و کيشه يه ي که به روکي تورکيا (هاوپه يمانه که ي پارتي) له عيراق و سوريا گرتووه، وه ئه و بارگرژييه ي ئه و ولاته له "مالي خويدا" تييکه وتووه، دوور نييه له داهاتوودا مه سه له ي تيوه گلاني تورکيا له عيراق زياتر و زياتر له سه ر پارتي و مه سعود بارزاني ساغببيته وه (به هه ردوو رووه عيراق ي و تورکيه که ي) وه ئه و حزه زياتر گوشه گير بکات. نابي ئه و ئه گه ره ش به دوور بگري که تورکيا و پارتي به يه که وه دواي شه ري موس ل تيکه لاوي هه ندي مامه له ي گوماناوي بين که ئامانج تياياندا پيکاني هه نديک ئامانج بيت که تورکيا هه يه تي؛

¹ بانگه شه ي "سه ربه خويي ئابووري" له سه ره تادا ئاراسته يه يکي گوومالنيکراو بوو، چونکه مه به ست له م هه نگاوه نه ک سه ربه خوکردني ئابووريانه ي ههريمی کوردستان بوو، به لکو بو سه ربه خوکردن (تو بل ي بو خوبردن)، واته به کردني فاي لي ئابووري، به تاييه تي فاي لي نه وت، به فاي ليک که به ته واوه تي له ده ست ي خوي، واته پارتي دا بيت. له باشترين حاله تيشدا، هه ر له پيناو ئه م مه به سه تدا، پارتي بژارده ي ده ست تيکه لاوکردني له گه ل ئه نقه ره هه ل بژارد، که له راستيدا هه ر ئه م ده ست تيکه لاوکردنه ههريمی کوردستاني به شيوه يه يکي مه ترسي دار خسته ناو هاوکيشه ييکي وابه سه تيزور مه ترسي داروه روو له تورکيا. له م باره يه وه ده بي بگوتري که نزیکه ي دوو سال به ر له ئيستا حزه سياسييه کان وه بگه ره په رله مانيش که وتنه هه له وه کاتيک پشتگيريان له هه نگاوي به ناو سه ربه خوکردني ئابووري ههريمی کوردستان کرد. ئه و کاته ئاسان بوو بو حزه کان و په رله مان بلين به رامبه ر ئه م پشتگيرييه پيويسته ته واوي فاي لي نه وت، به تاييه تي ئه و ريکه وتنه په نجا ساليه ي که نيچيرقان بارزاني له گه ل تورکياي کردوه و ئه و هه موو کونتراکته نه وتنيه ي که کراون، واته به نيشتي مانیکردني ئه و فاي له ستراتيژي و هه ستيا ره به رامبه ر به پشتگيري يکي ئه وها.

ت- زیدهبوونی رۆل و کاریگه‌ری په‌که‌که و هیزه هاوسۆزه‌کانی، به تایبه‌تی له ناوچه‌ی شه‌نگال، واته له ناو دلی زۆنی پارتیدا، ده‌بیته فاکته‌ریکی گرنگ له که‌مکردنه‌وه‌ی هه‌ژموونی ئەو حزبه؛

س- لاوازی پیگه‌ی پارتی له رۆژئاڤای کوردستان بۆته یه‌کیک له هۆکاره‌کانی نیگه‌رانی لای پارتی له لاوازبوونی هه‌ژموونیه‌که‌ی له ئاستی کوردستانی گه‌وره، که هه‌لبه‌ته ئەمه‌ش کاریگه‌ری له‌سه‌ر پیگه‌ی ئەو حزبه له باشوریش داده‌نی.

ئهم توخمانه پێویسته به یه‌که‌وه، وه به‌یه‌که‌وه‌گریدانیکی ئورگانیکی، ببینرین، راقه بکرین وه هه‌لۆیسته‌یان له‌مه‌ردا بکری. به ماناییکی تر کارکردن له‌گه‌ل توخمه عێراقی و ئیقلیمییه‌کانی هاوسه‌نگی هیز ده‌توانی زیاتر پارتی والیبکات که لاوازییه‌کانی ده‌ربه‌کون و له ئاکامدا بیته ئەو ئاسته له لاوازی که وایلیبکات سازش له‌سه‌ر هه‌ندی شت له ناوخوا‌ی هه‌ری‌مدا بکات.

٦) به‌ر له ماوه‌یه‌کی که‌م (له ٢٠١٦/١١/٢٠) مه‌سه‌عود بارزانی له راگه‌یاندراوێکدا هه‌ندیکی شتی وروژاند که له راستیدا هه‌یچیان نوێ نه‌بوون، به‌لام کاردانه‌وه‌کان به شیوازیکی بوون که ئیتر وه‌ک ئەوه‌ی ئەم راگه‌ندنه ئەو ده‌روازه‌یه بووبیت بۆ چاره‌سه‌ری کێشه‌کان که خه‌لکی باشوری کوردستان زیاتر له سالیکه چاوه‌پوانیه‌تی.

٢. چهند خالیکی لیوه‌ده‌رچوون

١) له‌وه ده‌چێ ئیتر کاتی بریار و هه‌لۆیسته‌ی چاره‌نووس‌ساز هاتبێ له‌مه‌ر مانه‌وه یا نه‌مانه‌وه‌ی بزاقی گۆران له حکومه‌تدا؛ له راستیدا نه‌ک هه‌ر ئەم هیزه به‌لکو کۆمه‌ل و یه‌گه‌رتووش، گه‌ر چی واقیعیینی سیاسی دوا‌ی ١٩ی ئابی ٢٠١٥ ئەوه‌مان پێ ده‌لێت که ئیتر له کوردستان یه‌گه‌رتوو ناتوانی چیتر له‌وه مه‌سه‌لانی که یه‌کلاکه‌ره‌وه‌ن وه ئەو حزبه ده‌خه‌نه خه‌نده‌قی به‌رامبه‌ر پارتی ئەو حزبه، واته یه‌گه‌رتوو یه‌ک هه‌لۆیست نابیت: یه‌گه‌رتوو چیتر یه‌گه‌رتوو (یه‌ک ده‌ست) نییه! مانه‌وه‌ی گۆران له حکومه‌تدا، به‌وه‌موو قه‌یرانه‌وه که هه‌ریم تینان که‌وتوو، دوور نیه بیته هۆی له‌که‌داربوونی گۆران و "نه‌نگیکی سیاسی" بکه‌ویته سه‌ر ئەم بزاقه که دوا‌جار باجه سیاسییه‌که‌شی قورس بیت بۆ بزاقه‌که. ده‌کرێ به راده‌یه‌ک ئەم نه‌نگییه سیاسییه گران بکه‌وی که نه‌ک هه‌ر ئیتر بۆ ئەو بزقه ئاسان نه‌بێ له دوا‌رۆژدا جوانی تر به‌ده‌ست به‌ینی به‌لکو بیته هۆی ئەوه‌ی که

جوانیه‌کانی دوینیشی له‌دهست بدات. به‌لام له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌م بېریاره، واته بېریاری کشانه‌وه له حکومت، زۆر گرنگه و ده‌رهاو‌یشته‌ی جیا جیای بۆ خه‌لکی کوردستان و بۆ خودی گۆران ده‌بی، پېویسته فۆرمی ئه‌م کشانه‌وه‌یه و لیکه‌وته‌کانی به وردی گفتوگۆیان له‌باره‌وه بکری: به‌که‌مترین زیان بۆ خه‌لکی و بزوتنه‌وه‌ی گۆران و ئه‌و هی‌زانه‌ی له‌گه‌لیدا ده‌کشینه‌وه ته‌واو ببی و پارتیش هه‌رنه‌بی باجیکی ئه‌و کشانه‌وه‌یه بدات؛

٢) دوا‌ی نزیکه‌ی حه‌وت مانگ له مۆرکردنی ریکه‌وتنی یه‌کیتی و گۆران ئیتر کاتی ئه‌وه هاتووه هه‌لسه‌نگاندنیکه ئه‌وپه‌ری شه‌فاف و راشکاو بۆ ریکه‌وتنه‌که‌ی گۆران و یه‌کیتی بکری. ده‌رفه‌تیکیش هه‌یه بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و بژاردی کشانه‌وه‌یه یا نه‌کشانه‌وه‌یه بکریته ئامراز و پېوه‌ر بۆ تاقیکردنه‌وه‌ی ئه‌و ریکه‌وتنه‌؛

٣) خه‌ریکه بۆ یه‌که‌م جار ده‌رفه‌تیکه‌ی گرنگ و کاریگه‌ر له به‌غدا دروست ده‌بی بۆ "سیاسه‌تکردن" به ئاراسته‌ی راستکردنه‌وه‌ی ئه‌و ناهاوسه‌نگیه‌ی هی‌ز که له کوردستان هه‌یه. بۆ یه‌که‌م جار خه‌ریکه هه‌ست و نه‌ستی به ناو "یه‌کپیزی نه‌ته‌وه‌یی له به‌غدا" جیگا چۆل ده‌کات بۆ سیاسه‌تکردن له‌سه‌ر بنه‌مای ئه‌وه‌ی که، هه‌ر وه‌ک له سالی ٢٠١٠دا گوتوومه "نابی بزوتنه‌وه‌ی گۆران له کوردستان نانبراو بکری به‌لام له به‌غدا داوا‌ی بریاهه‌تی لیبکری". له شیوازیکی فراوانتر و به‌ربلاوتردا، ناکری هی‌زه‌کانی تر له لایه‌ن پارتیه‌وه هه‌رچی‌کیان له کوردستاندا به‌رامبه‌ر بکری، ته‌نگیان پی هه‌لچنری و قه‌بولی هه‌ژمونیکی ناشه‌رعی پارتی له کوردستان بکه‌ن، بتوقینرین و بترسینرین به‌لام له به‌غداش ئه‌سیر و ده‌سته‌پاچه‌ی گوتاری خدۆکه‌دانیکه ناراستگۆیانه‌ی هه‌ست و نه‌ستی "نه‌ته‌وه‌یی و نیشتمانی" بن. به مانایه‌کی دیکه خه‌ریکه بزاقی گۆران و هه‌نیک هی‌زی تر به‌شیک له‌و پینگه‌یه‌ی که له کوردستان له‌ده‌ستیان داوه له به‌غدا به‌ده‌ستی ده‌هینیته‌وه. نه‌ک هه‌ر ئه‌وه به‌لکو به‌باشی وه‌به‌ره‌ینانی سیاسیه‌یه‌ش له‌و پینگه‌یه‌دا ده‌که‌ن، که به راده‌ی یه‌که‌م مه‌به‌ست تیا‌یدا ده‌سته‌که‌وتی حزبی نییه به‌لکو گه‌رانه‌وه‌ی قوت و مافی خه‌لکی کوردستانه، به تاییه‌تی تو‌یژی موچه‌خۆران.² ریک ئه‌مه‌یه هاوسه‌نگی هی‌زی

² له راستیدا ئه‌وه‌ی ئه‌م‌رۆ له به‌غدا روو ده‌دات له مه‌سه‌لی بودجه و شیوازی چاره‌سه‌رکردنی کیشه ئابوورییه‌کانی هه‌ریم بۆ نووسه‌ری ئه‌م وتاره شتیکی پېشبینی کراو بوو. ئه‌م‌رۆ فراکسیۆنه کوردیه‌کان له به‌غدا بوون به دوو به‌شه‌وه، به‌شیکیان هه‌ول ده‌دات مافی هه‌ریم له بودجه‌دا ده‌سته‌به‌ر بکری له ریگای جیگه‌کردنه‌وه‌ی هه‌ندیک برگه له یاسای بودجه‌دا، که ئه‌مانه‌ش به راده‌ی یه‌که‌م فراکسیۆنه‌کانی کۆمه‌ل و یه‌کگرتو و گۆران، به‌لام له لایه‌کی تره‌وه فراکسیۆنی پارتیه، که شه‌ر له‌سه‌ر به ناشه‌فافی مانه‌وه‌ی فایلی نه‌وت ده‌کات. به‌ر له حه‌وت سال نووسیمه: "ئه‌م‌رۆ گومان نییه که له باشوری کوردستان کیشه‌ی ره‌وا‌ی گه‌لیک هه‌یه، به‌لام له پشت هیلای ئه‌م کیشه عادیه تو‌یژیکی خۆپه‌رست و چاوچنۆک و ته‌ماح هه‌یه که نه‌ک هه‌ر له‌سه‌ر حسیبی ئه‌و مه‌سه‌له عادیه به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانیان ده‌پاریزن به‌لکو ئاماده‌شن ئه‌و مه‌سه‌له‌یه بکه‌ن به قوربانی به‌رژه‌وه‌ندیه تاییه‌تی و ته‌سه‌که‌کانیان." هه‌روه‌ها له

گۆریوه و تا رادهیهک پارتی تهنگه تاو کردوو و ریگ ئهمهیه، ههلبهته به خویندنه وهی خۆم، یهکیکه له هۆکاره ههره گرنگه کان که وای له پارتی کردوو بیر له ههنگاوێک بۆ "ئاساییکردنه وهی" بارودۆخه که له ههریم بکاته وه، ههلبهته ئاساییکردنه وهیهک که به رادهی یهکه م به دلی پارتی خوی بیته، واته بالادهستی بۆ پارتی له بهغدا بگه رینیتته وه، بهلام له ههمان کاتیشدا ئهم ئاساییکردنه وهیه بهشی ئه وه نهکات که کیشهکانی کوردستانی پی چاره سهر بکری و تیری ئه وهش نهکات که به شدارییکی راسته قینه بۆ هیزهکانی دهره وهی پارتی دهسته بهر بکات!

٤) له ماوهی دواییدا وا ههست دهکری که، هاوته ریب له گه ل قهیرانی ئابووری له ههریمی کوردستان، سیاسه ته ناسه رکه وتوو هه که ی به ناو (سه ربه خویی ئابووری) ی، خه ریکه ئه و "هاوپه یمانیه تاریکه ی" ئاکه په -پارتی یا مه سعود بارزانی- ئه ردوغان به ته واوه تی شکست ده هینی. به هه ر حال ئه م هاوپه یمانیه له زۆر رووه وه که لینی تیکه وتوو و بۆ یه که م جار که وتوته ژیر هه ره شه یه کی جدی هه لوه شان وه. ئه م هاوپه یمانیه هی کورد-تورکیا نه بووه و پیوستیش ناکات، له کاتی که ئه گه ر هه ره شه ی هه لوه شان وهی که وته سه ر، هیزهکانی دیکه خویان بکه ن به خاوه نی یا هه ولی ئه وه بدن که هه لئه وه شیتته وه. به واتایه کی دیکه پیوست ناکات، به به هانه ی ئه وهی ئه و هه لوه شان وهیه مه ترسییه بۆ سه ر هه موو ههریمی کوردستان و سه ربه خویی ئابووری، خویان بخه نه خه نده قی به رگریکردن لینی. موفاره قه (په رادۆکس) له وه دایه که ئه م هه لوه شان وهیه ده بیته هه نگاوێکی گرنگ بۆ سه رله نوێ هه ولی دلسۆزانه بۆ شه فاکردنی فایلی نه وت و سه ربه خویی ئابووری راسته قینه!

٣. کرۆکی باس

له م به شه ی نووسراوی به رده ستدا هه ول دده م ئه و خالانه ی که له سه ره وه له پیشه کی گشتیدا هاتوون (واته خالهکانی ١، ٢، ٣، ٤، ٥، ٦ له پیشه کی ئه م نووسراوه دا) له به شی

به رده وامیدا نووسیومه: "کیشه ی نه وت له گه ل به غدا دوو رووی هه یه: له لایه ک مه سه له یه کی نه ته وه ییه، به لام له لایه کی تره وه مه سه له ی ده سه لاتی کۆمپانیا نایاساییهکانی و پارتی و یه کیتی و قه چاگچیکردنه به کالایه کی ستراتیژی و هه ره هه ستیار له رووی ئاسایشی نه ته وه ییه وه." بڕوانه لاپه ره ٤ له:

<http://burhanyassin.com/Helbijardinekan-dr.%20Burhan%20Yassin.pdf>

داهاتوی وتاری بهردهستاد شهنوکهویان بکه م بۆ ئهوهی دواتر ههندی دهرئهنجامیان لی ههلینجم.

۱-۳ کاراکردنهوهی په رله مان

دوای تیپه پبوونی زیاتر له سالیك به سهر په کخستنی په رله مان، له وه ناچی دهره چهیه کی به کردار سهرکه وتوو هه بیته بۆ ئه م کاراکردنه وهیه. جگه له وهش گهر له باشتترین حاله تیشدا گریمان په رله مان کاراش کرایه وه، ئایا له چوارچیوه و له ژیر سیبه ری چ نه خشه یه کی نویی هاوسهنگی هیژدا ئه م کاراکردنه وهیه روو ددهات. به مانایه کی دیکه گهر هه ولیر هه ر "داگیرکراو" بیته و پارتی هه ر بالا دهست بیته و چوار هیژه کهش به به راورد له گه ل ماوه ی پیش کوده تاکه لاوازتر و په رته وازه تر بووبن، نه ک پیچه وانه که ی، ئه وا به ئه گه ریکی زۆر ئه م کاراکردنه وهیه دواچار بزوتنه وهی گۆران و هیژه هاوشانه کانی له که دار دهکات، نه ک پیچه وانه که ی (ئه و کاته ی په رله مان په کخرا دوو مانگ مووچه دوا ئه که وت، ئیستا چاره که مووچه ش نادری!).

باوه ری ئه وهی که ئه و هیژانه ی تا ۱۹ ی ئاب هاوشانبوون و پرۆژه ی هاوبه شیان هه بوو ئیتر ئه مرۆ په رته وازه و لاوازن پێ له وه هه لده گری که ئیتر دابه شبوونی یه کگرتوو، هه رنه بی له په رله مانی کوردستان، بۆ دوو گروپی په رله مانتار، به تایبه تی له مه قته عه هه ستیاره کاند، که م یا زۆر بووه به ئه مری واقع. یه کیتی نیشتمانی به قهیرانیکی قول و فراواندا تیده په ری، ئه وهش نه ک له بهر ئه وهیه که یه کیتی له غیابی (مام جه لال) دا ئه وهی به سهر دیت به لکو ئه وه ریکی ئیرسی (مام جه لال) ه و سیبه ری قورسی ئه وه. . . به هه ر حال من پیشبینی ئه وه ناکه م جاریکی دیکه فراکسیونی یه کیتی به و شیوهیه (۱۰۰٪) ه دنگ به هیچ ههنگا و بریار و یاسایه کی چاره نووسساز بدن، به هه ر حال به تایبه تی ئه و جووره بریار و یاسایانه ی که به دلێ پارتی نین! ئه و فراکسیونه ی که تا ئیستا ده کری پشتی پێ ببه ستری، هه ر وه ک پیشووتر، به هه ر حال تا رادهیه کی زۆر، ته نها فراکسیونی کۆمه لی ئیسلامیه.

له ماوهى پيشوودا، دهنگوباسهكان و ههروهها وتارى سهروكى په رله مانيش،
 نهوهيان دهرخهست كه ههوليك ههيه له لايهن په رلهمانتاران و ژمارهيهك
 فراكسيون بۆ: أ) كاراكردنهوهى په رلهمان له ريگاي نهوهى كه له گهله سهروكى
 په رلهمان بچنهوه ههولير و هه رلهوهى كووبونهوهى په رلهمان بكهن؛ ب) نهگه ر نهوه
 چوونهوهيهش بۆ ههولير و په رلهمان نهكرا، نهوه كووبونهوهى په رلهمان له
 كهركوك، ههلهبجه، راپه رين يا ههريجايهكى تر له دهرهوهى ناوچهى نفوزى پارتي
 بكرى.

من زووتر لايهنگرى نهه بيرۆكهيه (واته بيرۆكهى كاراكردنهوهى په رلهمان له
 ريگاي ههوليكى نهه دامان و فراكسيونهكان) بووم، له گهله نهوهشدا گومانم بههيز
 بوو لهوهى ئايا له روى كردهيهوه نهسله نهه جوهره كاراكردنهوهيه مومكينه وه
 به ئاكام دهگات... ئيستا پيم وايه رۆژ دواى رۆژ ئيتر نهگه رى سه رنهكهوتن و
 شكستهينانى ههوليكى لهه جوهره بههيزتر بووه وه له بهر نهوهش له هه نوو كه دا له وه
 دهچى نهه ههولله هه ر زوو شكستى بۆ نووسرابينهك سه ركهوتن. گريمان ههولله كه
 تا نهوه جيگايهش سه ركهوتوو بوو كه ژمارهيهكى پيوستى په رلهمانتار له گهله
 سهروكى په رلهمان بكهونه رى بۆ ههولير، بهلام دوور نيهه پارتي ريگا بۆ هه موو
 په رلهمانتاران به شيخ فخره دينيشه وه بكاته وه، بۆ نهوهى بچن بۆ ههولير، بهلام
 تهنه ريگا له سهروكى په رلهمان بكرى. له راستيدا سيناريوى تر زورن كه دواچار
 پارتي له ريگايانه وه ههول بدات تهنه سهروكى په رلهمان وهك كيشه پيشان بدات و
 به ئامانج بيگرى و بهمهش مه بهسته كهى بپيكي و ههولى كاراكردنهوهش به
 ته واوهتى به مه بهستى خوئ نهگات. تا نهوه جيگايهشى مه سه له كه په يوه ندى به
 پلانى ب) هوه ههيه، واته گه ر فراكسيونهكان و سهروكى په رلهمان سهركوتوو
 نه بوون كه بچنهوه ههولير و بچنه باله خانهى په رلهمانه وه، نهوه كووبونهوهكه له
 دهرهوهى ههولير بكرى، بهنده گومانم ههيه له حيكمهت و سه ركهوتووى نهه
 بژارديه. له راستيدا هه ر زوو دواى كوده تاكهى ۱۲ى ئوكتوبه ر، كاتيک باس لهه
 بژارديه كرا، من پيم وابوو نهه بژارديه كورپه لهيهكى به مردوو له داىكبووه و
 هيجى ديكه. ليدانى مورى دوو ئيداره يى له ههوليكى نهوه، وه قه بوولكردى نهه

بۆچوونه له لایهن رای گشتییه وه، ئەگه ریکی به هیز بوو، له ئیستاشدا هەر به هیزه. راسته کاتیک که له دهره وهی ههولیر کۆبوونه وهی په رله مان دهکەیت دته وهی به ناوخوی کوردستان و به جیهانی بلیی فەرموو چونکه ههولیر داگیرکراوه ئەوا ئیمه له بی چارهیی کۆبوونه وه له دهره وهی ئەو شاره دهکەین. به لام ئەگه ر بوونی لۆژیکیکی راستیش له م ئاماژهیه دا هه بیت، ئەوا له لایه کی دیکه وه ئەم کۆبوونه وهیه ئەو داگیرکاری و بالاده سته ییه ی پارتی له ههولیر به رجه سته دهکات، له بری ئەوهی لاوازی بکات یا که لینی تیخات. له سیاسه تدا زۆر شت هه یه وهک به هانه له گوتاری سیاسی و ئایدیۆلۆژی و پرۆپاگانده ییدا کاریگه ره به لام له سیاسه تی عه مه لیدا ئەو کاریگه رییه ی نییه، ئەو توانایه ی نییه کاریگه ری له سه ر هاوسه نگیی هیز دابنیت، ئەمه ش روحی کیشه که یه. (هه ر ماوه یه کی کورتیش دوا ی په کخسته که ی په رله مان له ۱۲ ی ئۆکتۆبه ری پار، به نده رام وابوو که باشته ره هه ول نه درئ کۆبوونه وه له دهره وهی ههولیر به ره غمی پارتی بکری، که چی ئەو کاته هیشتان دۆخی سیاسی چوار هیزه که له مرۆ باشته ر و له بارتر بوو، به تایبه تی دۆخی یه کیتی). که واته ئەمرۆ دوا ی زیاتر له سالیک له په کخسته نی په رله مان ئەگه ری سه رکه وتنی ئەم بژارده یه زۆر لاوازتر بووه تا پیچه وانه که ی.

۲-۳ کشانه وه له حکومه ت

له سه روبه ندی گفتوگو له سه ر بابته ی به شداری بزاقی گۆران له حکومه ت یا نا، باسوخواسیکی زۆر، شاقولی و ئاسویی، له ناو بزاقه که دا کرا: (۱) بژارده کان زۆر نه بوون له به رده م بزاقی گۆراندنا؛ (۲) بژارده کان باش به رامبه ر خه راب نه بوون، به لکو خه راب به رامبه ر خه رابتر بوون. خو شم ئەو کاته وتاریکی دوور و دریزم له م باره یه وه نووسی ئەو کاته ش، که م یا زۆر، بۆچوونم وابوو که بژارده کان له نیوان خراب و خرابتر بوون و هیچی دیکه.³ به تایبه تیش هه ر ئەو کاته له و باوه رده دا بووم، که کوردستان به ره و رووی رۆژانیکی سه ختتر پیده نی وه له داها توودا قهیرانی دارایی و شه ری تیروور ده بن به دوو

³ هه لیژارده نه کانی ۲۰۱۳/۹/۲۱ و دامه زراندنی حکومه تی داها توو. . . ئەم وتاره دواتر له کتییی نووسه ردا (له قولایی سیاسه تدا، ۲۰۱۶، لاپه ره ۴۹۱-۵۱۷) بلاویۆته وه.

بارگرانی مهترسیدار بۆ ئه و حکومه ته ی که دروستده کړی (تو بلی دواتر کابینه ی هه شته م).

له راستیدا له ئه مپو دا هویه کی جدی و هه ره گرنگ بۆ بریاردان له سه ر کشانه وه له حکومه ت نه ک هه ر راده یه کی مه عقولی بیه یو ابوونه له کارابوونه وه ی په رله مان، به لکو پرسیاریکی گرنگ هه یه، پرسیاره که ش ئه مه یه: ئایا گه رانه وه بۆ چ هه ولیتریک، بۆ چ په رله مانیک، بۆ چ وه زاره تیک وه له هه مووی گرنگتر بۆ چ جوړیک له هاوسه نگی هیژ، باشتر یا خه رابتر؟ وه ئه گه ر خه رابتر ئایا ئه سلنه گه رانه وه بۆ، یا به راستی حکمه تی ئه م گه رانه وه یه له پای چی؟ دیوکی دیکه ی ئه م پرسیارانه ئه وه یه که هه ر زو و چند روژیک دوی کوده تاکه ی ۱۲ ی ئوکتۆبه ر، باوه رم وابوو که دروست نییه باس له گه رانه وه بۆ باری ئاسایی بکری وه ک ئه وه ی به ر له کوده تاکه باری هه ولیز و کوردستان ئاسایی بووی. به مانایه کی دیکه باری هه ولیز ئه گه ر به ر له روودانی کوده تاکه ئاسایی بووایه ئه و ئاسان نه ده بوو کوده تا روو بدات. که واته هه ری می کوردستان به ر له کوده تاش له قولایی ناهاوسه نگیکی هیژ دابوو که ناسروشتی بوو و له دهره وه ی چورچیوه په رله مانی و یاساییه کان جیگیر بووو. واته تا ئه و ناهاوسه نگییه چاره سه ر نه کرابیت ئه و کوردستان هه ر ئه و ژینگه یه ده مینیته وه که پارتی هه ر کاتی حز بکات کوده تا ده کات و بۆشی ده چیته سه ر!

ئه وه ی گرنگه له م باره یه وه ته وقیتی کشانه وه که یه له حکومه ت، شیوه ی په یوه ندیدار کردنی لایه نه کانی دیکه (کۆمه ل و یه کگرتوو و یه کیتی) وه به تایبه تی شیوه ی په یوه ندیدار کردنی یه کیتی نیشتمانی و هه روه ها پیشوه خت ئاگادار کردنی ولاتانی روژئاوا له و هه نگاوه. پیویسته ئه مانه هه مووی له حسینیدا بن وه په یوه ندیدار بکرین وه ئه م هه نگاوه کاریگه ریان له سه ر دابنی. پرسیار ئه وه یه ئایا ئاست و شیوازی کاردانه وه یان چی و چۆن ده بیت ئه گه ر هات و بزاقی گوړان یا ئه م بزاقه و هه ندیک هیژی دیکه بریاری کشانه وه یان له حکومه ت دا. پرسیاریکی به تایبه تی گرنگ ئه وه یه ئایا بزاقی گوړان له و هه موو ئاستانه دا، وه له ئاستی رای گشتی کوردستنایدا، چی ده توانی بکات بۆ ئه وه ی هه نگاویکی ئه وها ئه وپه ری کاریگه ری دروست بکات وه بۆ ئه وه شی له ئاکامدا ببیته هوی ئه وه ی که دواچار گونا هبار (پارتی دیموکراتی کوردستان) باجیکی سیاسیانه ی

ههنگاوێکی ئه‌وها بدات: یه‌کسه‌ر له‌ دوا‌ی هه‌نگاوه‌که، یا دواتر بۆ نمونه له‌ کاتی ده‌نگانی خه‌لک له‌ هه‌لبژاردنه‌کانی داها‌توودا؟

بۆ ئه‌وه‌شی ئه‌م ئامانجه‌ به‌ باشی بپیکرێ، زۆر گرنگه‌ بریاری کشانه‌وه له‌ حکومه‌ت کتوپر نه‌بیت، به‌و مانایه‌ی ئه‌و روژه‌ی که‌ بریاری کشانه‌وه‌ی تیا ده‌دری ئیتر هه‌ر ئه‌و روژه به‌ کردار بکشیته‌وه، به‌لکو کاتیک دیاربکری (بۆ نمونه ٢ یا ٣)، بۆ ئه‌وه‌ی دوا‌ی ئه‌م ماوه‌یه‌ یه‌کسه‌ر کشانه‌وه بکه‌ویتته‌ بواری جیبه‌جی کردنه‌وه... به‌هانه‌یه‌کی ئه‌م بۆچوونه‌ش ئه‌وه‌یه‌ که‌ ده‌کری ئه‌و کاته (٢ یا ٣ هه‌فته‌یه) به‌ هه‌لبژاردنی بزاقی گۆران له‌ حکومه‌تداناو ببه‌ین. به‌و مانایه‌ی کشانه‌وه به‌ دوو قوناغ: قوناغی یه‌که‌م راگه‌یاندنی بریاره‌که‌یه‌ وه‌ بریاره‌که‌ش دوو به‌شه، یه‌کیکیان خودی بریاره‌ی کشانه‌وه‌یه، وه‌ ئه‌وی تریان نه‌خشه‌ریگایه‌ بۆ چاره‌سه‌ری بنه‌ره‌تی له‌ فه‌تره‌ی هه‌لبژاردندا. به‌ مانایه‌کی دیکه‌ بریاره‌که‌ ده‌رفه‌ت به‌ لایه‌نه‌کان (نیوده‌وله‌تی و ناوه‌خۆیی) ده‌دات بۆ ئه‌وه‌ی هه‌ر چیکیان پیده‌کری بۆ جیبه‌جیکردنی ئه‌و نه‌خشه‌ریگایه‌ی فه‌تره‌ی هه‌لبژاردن بیکه‌ن. به‌م مانایه‌ش ئه‌گه‌ر هات و نه‌خشه‌ریگا‌که‌ له‌ ماوه‌ی ئه‌و ٢ یا ٣ هه‌فته‌یه (واته له‌ ماوه‌ی هه‌لبژاردنه‌که‌دا) جیبه‌جیکرا، ئه‌وا ئه‌و کاته بزاقی گۆران به‌ بریاری خۆیدا ده‌چیته‌وه، واته به‌ بریاری کشانه‌وه‌دا ده‌چیته‌وه و ناکشیته‌وه.

به‌لام گرنگه‌ ئه‌م نه‌خشه‌ریگایه‌ ئه‌وپه‌ری روون بیت و تا کورتیش بیت باشه‌ و تا بشکری ته‌فسیری جیا و دژ به‌یه‌ک هه‌لنه‌گری، ده‌قیکی ئه‌وپه‌ری پوخت بیت. بۆ نمونه گه‌رانه‌وه‌ی سه‌روکی په‌رله‌مان و وه‌زیره‌کانی گۆران له‌ ماوه‌ی ١ یا ٢ هه‌فته‌دا، ده‌توانی خالی یه‌که‌می نه‌خشه‌ریگا‌که‌ بیت. هه‌ر وه‌ک گو‌تر، ئه‌و ماوه‌ی ٢ یا ٣ هه‌فته‌یه‌ی هه‌لبژاردن وه‌ک ماوه‌ ده‌دری به‌ لایه‌نه‌کانی دیکه‌ (یه‌کیتی و یه‌گرتوو و کومه‌ل و بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامی) بۆ ئه‌وه‌ی خۆیان یه‌کلایی بکه‌نه‌وه و دواتر "گله‌یی نه‌که‌ن"! ده‌کری ئه‌م حزبه‌ سیاسیانه‌ دواتر بلین "گۆران خۆی کیشایه‌وه بچ ئه‌وه‌ی ده‌رفه‌ت به‌ ئیمه‌ بدات"! هه‌لبه‌ته‌ چه‌ند هیژ و لایه‌ن سواری شه‌مه‌نده‌فه‌ری کشانه‌وه ببن ئه‌وا باشتر. چونکه‌ دوا‌جا ده‌بی یه‌کینک له‌ بژارده‌کان خستنی ئه‌م حکومه‌ته‌ بیت، جا هه‌ریمی کوردستان وه‌ خودی بزاقی گۆران ئاماده

بيت بۇ هەلبۇزاردنى كتوپر يا نا، ئەمە شتيكى ديكهيه. به لام خستنى حكومهت، ئەگەر چى سيناريوكانى دواى ئەم خستنه ديار نين، دهبيتە ئەرزهه ژيكي سياسى و گوران دهكات به ژمارهيهكى ديكهيه گه ورهتر له وهى كه ههيه. به هر حال له ئىستادا ئەم بۇزاردهيه به واقعىانهتر دهبينم تا، بۇ نمونه خوپيشاندا.

له لايهكى ترهوه، به دورى نازانم، تهنانهت ئەگەر كۆمەل و يهكگرتووش بکشينهوه، به ئەگهري يهكجار زور يهكيتى له ناو حكومهتدا بمينيتهوه به بههانهى ههستيارى دۆخهكه، بوونى ههپهشه و ريگرتن له شهپى براكوژى و ...هتد. به لام له راستيدا هر سيناريوييكي لهم جوړه بۇ پاراستنى بهرژه وهندى ههندى كهس و گروهى بهرژه وهندخوازى ناو ئەو حزبەن و هيجيتر.

۳-۳ ريكهوتنى گوران و يهكيتى

به راشكاوى گوتوومه و دهلييم، هر له سهرهتادا گومانىكى بههيزم له حيكهتى ئەم ريكهوتنه ههبوو. هر زوو بهنده سى شتى سادهم گوتوه بۇ گوزارهشكردن له نيگه رانى خوم: (۱) ئەم ريكهوتنه جوان ناشيرين دهكا، وه ناشيرينيش جوان دهكا، ههر دو كيشى هر له زيانى بزاقى گوران؛ (۲) گوتوومه ئەم ريكهوتنه به ئەگهري زور دهبيتە "ئەفغانستانى گوران"، بهم مانايهش چون كاتى خوى يهكيتى سوقيهت له ئەفغانستان گيرى خوارد، ئەوهاش ئەم ريكهوتنه دهبيتە دهردهسەر بۇ گوران؛ (۳) ئەگەر به راست بزاقى گوران كيشه سهرهكيبهكهى، وه ههروهها كيشه سهرهكى ههرىمى كوردستانيش، ناشه رعيبوونى كورسييهكهى مهسعود بارزانييه، ئەى خيره كورسيهكهى كوسرهت رهسول بيكيشه و شه رعيشه؟ من گومانم ههيه له حيكهتى ئەوهى ريكخهري گشتى بزوتنه وهى گوران (بهريز نهوشيروان مستهفا) ئيمزاهى بخاته پال ئيمزاي كوسرهت رهسول. به راشكاوى دهلييم، بهنده پيم وايه ئەگەر كورسيهكهى مهسعود بارزاني يهك جار ناشه رعيه، ئەوا كورسيهكهى كوسرهت رهسول، بهبى سى و دوو، دوو جار ناشه رعيه. ئەگەر ئەم ئيمزايه هر دهكرا، له پال ئيمزاهى كوسرهت رهسول، ئەوا شتيكى باش دهبوو، تهنانهت زور پيوستيش بوو و كرانهوه و تهكانيكى باشيش دهبوو به كيشه سهرۆكايهتى ههريم وه نيته پاكيتى باشيش دهبوو بهر له ئيمزاکردن، ئەگەر كوسرهت كشانه وهى خوى له جيگري "سهرۆكى ههريم" رابگه ياندايه! له راستيدا ئەمه

دهبوايه مهرج و چاوه پروانی لایه نی که می بزاقی گۆران بوايه و یه کهم تاقیکردنه وه بووايه روو له راستگویی یه کیتی یا پیچه وانه که ی. که کۆسرهت رهسول ئه وهشی دهکرد، که ههلبه ته نه یکرد، بیگوتایه که ئه م دهست له کار کیشانه وه یه م دژی هیچ کهس و حزبیکی نییه، به لکو بو ئه وه یه ته کانیک به دۆخه که بدهم و دهره چه یه ک به ره و چاره سه ری کیشهی سه رۆکایه تی هه ریم بکه مه وه! که ئه مهش نه کرا، هه ر زوو ئه مه گران که وت له سه ر بزاقی گۆران! دوا جار زۆر به راشکاوی ده یلیم بهنده خنکانیکی مشه ر هف و شه ره فمه ندانه م لا باشتره له وهی له ترسی خنکان دهست به ماره وه بگریته! ئه م بوچوونه ده کړی به تاییه تی راست بیته بو ئه و هیژ و کاره کته رانه ی که به لایانه وه گرنه له سیاسه تدا به هاکان به رز راگرن وه سازشیان له سه ر نه کهن. جگه له وهش پیویست بوو ئه وه له بهر چا و بگیری که بزاقه که نه ک هه ر به هوی ریکه وتنه که جوانییه کانی رابردووی له دهست نه دا، به لکو ریگا له به رده می والا بیته بو به دهسته ئینای جوانی زیاتر له داهاتوودا. پرسیاریکی زۆر گرنه ئه وه یه ئایا تو ده توانی به ره و پرووی ناشه رعیته ببه یته وه له ریگای هاوپه یمانی کردن له گه ل ناشه رعیه تیکی دیکه؟ ئایا چلکن به چلکن پاکده کړیته وه؟ گومان ده که م! زۆر جار له سیاسه تدا که سه کان به ئاسانی ئه وه له بیر ده کهن که هیژه سیاسییه کان ته نها له ژماره ی چه کدارانی و ژماره ی ئه ندامانی و سه رمایه ی ماددی ده وله مهندی هیژ وه رناگرن، به لکو ده کړی به هاکان به هه مان رادده، وه هه ندیک جار زیاتریش، بینه سه رچاوه ی هیژ و توانست بو هیژیکی سیاسی (بزاقی گۆرانیش خوی تا ئیستا نمونه یه کی زیندو بووه. چونکه ئه م بزاقه بهر له هه ر شتیک پشت ئه ستور به به هاکنیه وه ئه رزه ژی (بوومه له رزه) ی ۲۰۰۹/۷/۲۵ ی دروستکرد: به و مانایه ی که له یه کهم هه لبژاردنیدا ئه م بزاقه توانی ۲۵ کورسی په رله مان به دهست به ئینیت!). ناکړی له پیناوی به دهسته ئینانی هیژیکی چه ندیتی ئاماده بیت سازش له سه ر هیژی به هاکان و هیژی مۆرال بکه یته، چ جای ئه وه ی ئه م هیژه چه ندیتییه ته نانه ت هیژیکی "ناشیرینیش" بیت: ئه وه تا دهرهاویشته که ی هه ر وه ک له سه ره وه گو ترا ئه وه بوو که ناشیرین جوانکرا، جوانیش ناشیرین کرا! ۴) زۆر گرنه که هه ر له سه ره تادا بزاقی گۆران ئه وه ی بزانیایه که مملانیی (تو بلای شه ری) ئه و هیژه ته واو دوو جو ره: أ) مملانیکه ی گۆران له گه ل پارتی له سه ر سیستمی سیاسییه؛ به لام ب) مملانیی ئه م بزاقه له گه ل یه کیتی زیاتر له سه ر ده نگد ره. له رووی ده نگد ره وه، نه ک هه ر سنووریکی دیاریکرا و زۆر جیا که ره وه له

نيوان بزاقى گورپان و يهكيتيدا نيبه، بهلكو دهنگدهرهكانيان زور جار هاوبهشن وه بهم مانايش زورريك له دهنگدهرانى گورپان دهكرى له جارى داهاتوودا دهنگ به يهكيتيهكهى جارنى "خويان" بدهنهوه. بهم مانايش له كاتى ريكهوتندا له گهل يهكيتى هيزت كوكردهوه بهرامبهر به پارتى، بهلام لهو لاشهوه هر به هوى ريكهوتنهكه هيزت لهدهستدا، له مملانيتدا لهسهر دهنگدهر؛ (۵) پيم وا نيبه يهكيتى حزبى بنهماله نهبيت. بهم مانايش گومان دهكهويته سهر شهريعتى ئهو حيكمهتهى كه دهخوازي بلى "من به بنهماليهك دهسلات و ههژموني بنهماليهكى ديكه لهناو دهبهم". هيرؤ خان دوو جار بنهماليه، جاريكيان كچى ماموستا ئيبراهيم ئهحمده و جاريكيشيان خيزانى مام جهلاله؛ قوباد تالهبانى دوو جار بنهماليه، نهوهى ماموستا ئيبراهيم ئهحمده و كورپى مام جهلاله... پهرادوكس (موفارهقه) لهوهدايه كه خودى پارتى و خانهوادهى بارزانى له بهرژهوهنديانه بنهماله له ناو يهكيتى بههيز ببى: چونكه يهكه، ئهو شهريعته له يهكيتى دهسهنيتهوه كه سالانيكى زور شانازى يهكيتى بووه و بهمهش گوايه زور جياواز بووه له پارتى، چونكه حزبى بنهماله نيبه؛ وه دووهميشيان هر ئهو بههيزبوونهى دهسلالاتى بنهماليه له ناو يهكيتى شهريعتى بنهماله له ناو خودى پارتى بههيزتر دهكات؛ (۶) له برى نهوهى ريكهوتنى گورپان و يهكيتى وهك موئامهره لهسهر پارتى ببينرى، كه ئهمهش حالتهكه بووه هر نهبى له سهرهتادا له ديدى پارتيهوه، دهكرى ئهم ريكهوتنه وهك "پيلانگيرى" لهسهر خودى گورپان تهماشا بكرى: ئهم ريكهوتنه دهخوازي دهست و پيى گورپان بيهستى و بيهشى بكات له بزارده و "برياري سهربهخو". به مانايشكى ديكه نهوهى پارتى به زورهملپى و زوربوھينانى بهرامبهر به گورپان بوى نهچووه سهر، نهوا بهم ريكهوتنه دهچيته سهر، به ماناي دهست بهستنهوه و بيهيمهتكردى گورپان له ناوهندى خويدا، واته له سلیمانی و گهرميان و جيگاكانى ترى دهوروبهر...

ئايا تا كوئى وه چون يهكيتى، وه لهو حالتهدا كام "بالى يهكيتى"، لهگهل كشانهوهى گورپانن يا مانهوهين، وه ئهگهر لهگهل مانهوهى گورپانيشن چون وه چيان پيى دهكرى بو ئهوهى شتهكان وهك پيوست چارهسهر بكرين، وه ئهگهر ئهوهشيان پيى ناكري، بو دژى كشانهوهى گورپانن له حكومت؟ ئهى ئهگهر گورپان كشايهوه بزاردهى ئهوان چييه و ئهوان چ شتيكيان پيئكري بو پشتگيريكردى گورپان؟ ئايا گورپان بهوه رازى دهبيت كه يهكيتى بهبى گورپان له حكومهتدا بميننهوه، بهلام له ههمان كاتيشدا ريكهوتنهكهى نيوانيان

خهوش نه بوبی و ههروهک خوی مابیته وه؟ ئایا گۆران به وه ئیکتیفا دهکات که یه کیتی بلی "ئیمه پهیمان ددهین شوینه کانتان له حکومت پر نه کهینه وه و پیگه ی په رله مانیش وهرناگرین"، وه ئایا گهر یه کیتی په یمانیکی ئه وهاشی دا ئه و کاته ده بی پیرسین ئایا ئه م په یمانه یا ئه م هه لوسته یه به که لکی چی دیت؟ مانه وه یا نه مانه وه ی یه کیتی نیشتمانی له حکومتا زیاتر گریدراوی ئه و بهرژه وهندییه مادییانه یه که ژماره یه ک له دهسه لاتدارانی ئه و حزبه له گه ل پارتی و خانه واده ی بارزانیدا هه یانه، نه دیموکراتی و نه بهرژه وهندی نیشتمانی و خیر و خوشی نه ته وه و نهش ئاشته وایی نیشتمانی!⁴ هه لبه ته له م بوچوونه مدا کادره مامنا وهندی و ئه ندانم و لایه نگرانی ئه و حزبه جیا ده که مه وه، که پرن له له شکریکی دلسۆن، به لام ئه م له شکره بیده سه لاته له به رامبه ر "جه به روت و بیباکی" سه رکرده کانیا ن!

تا ئیستا ریکه وتنی یه کیتی و گۆران به چه ند تاقیکردنه وه یه کدا تییه ریوه، له هه مووشیان گرنگتر هی پاریزگاری سلیمانی و به شداریکردنی نوینه رانی مه کته بی سیاسی یه کیتی له شانیدی مه سعود بارزانیدا بو به غدا. به بوچوونی خوم کیشه ی پاریزگار، له باشترین حاله تدا، نیوه چاره سه ر یا چاره گه چاره سه ری بو کراوه، نه ک چاره سه ری به ته واوه تی. وه جاریکی تریش ده پرسم ئایا شه ر له سه ر پاریزگاری سلیمانی ئه وه نده ی ئه هینا، کاتیک ده زانین که کومه لیک ره هندی یاسایی و ئیداری هه یه که پارتی تیا یاندا کاریگه ر و بالاده سه ته تا یه کیتی یا گۆران: سه روکایه تی هه ریم داگیرکراوه، ئه نجومه نی وه زیران داگیرکراوه، وه زارته ی ناوخو داگیرکراوه و... هتد. ئاخیر پاریزگاریش ریگا و کاری ئه که ویته لای هه موو ئه مانه! مه سه له ی تریشیان به شداری یه کیتی بوو له وه فدی مه سعود بارزانی بو به غدا. به نده پیم وایه ئه مه رووداویکی هه ر وا ها که زایی و بیگونا نه بوو. مه کته بی سیاسی، به هه ردوو باله که یه وه، باش ده زانی کیشه ی شه رعیه ت هه یه، باش ده زانی یه کیتی له ریکه وتن دایه له گه ل گۆران وه باشیش

⁴ هه ر بو بیرخسته وه به نده له سه ره تای مانگی یه کی ۲۰۰۰ دا له هۆلی گه لاویژ له سلیمانی له کوریکمدا باسی ئه وه م کرد که له داهاتوویکی نزیکدا مه ترسی هه ره گه وره له سه ر ئه زموونی سیاسی باشوری کوردستان ئه و توویژه له ده سه لاتدار ده بی که ده ستیکی له ناو سیاسه تدا یه و ده ستیکیشی له ناو بهرژه وهندییه ئابورییه کان. مه لا به ختیار یه کیک بوو له ناماده بووان به بیزاریکه وه، به لام به ریزه وه، هه لسه یه وه و گوئی هه موو میله تانی دنیا پیوستیان به گه شه کردنی برژوایی نیشتمانی هه یه و ئیمه ی کوردیش پیوستیمان به و برژوازیه هه یه! سهیره که م یا زور ده سالیک دوا ی ئه و رووداوه هه ر مه لا به ختیار درک به هه مان مه ترسی دهکات و به بیزاریکه وه ده لی ژیر زه مینیش نه ما پری بکه ن... ئه مرۆ سالانیک دوا ی جیگیر بوونی ئه م دیارده یه وه ک شیرپه نجه له جه سه ته ی حزب و ده سه لاتدا، ئیتر زور دره نگه!

دهزانی که ریکهوتنه که وا دهخواری هیچ لایئکیان نابیی کاریکی تاکلاینه نهی نه وها بکات که له گهله روح و پرهنسیپه کانی ریکهوتنه که ی گوران و یه کیتیدا نه گونجیت. لایه نیکی ئەم ریکهوتنه ئەوهیه که گوران له دوخیکی ناچاری، یا تو بللی نزیک له ناچاری، بوو کاتیک، هەر بهم هوییه وه، ریکهوتنه که ی له گهله یه کیتیدا ئیمزا کرد. مه بهستیکی سه ره کیش، هەر وهک سیاسه تی ره سمی ئەم هیزه گوزاره شی لی داوه، راستکردنه وهی تای تهرازوی هیزه بوو له هه ریمی کوردستان. دیاره هەر له وه سه روبه نده دا، وه هەر به هوی ئەو "ناچارییه" بوو که باس و خواری ئەوه هاته گوری که "دهبی گوران خوئی پر چهک بکات." هەر زوو به نده له کورپیکمدا (له گردی زهرگه ته - هۆلی کونفرانسه کان) له ۲۱ مانگی دیسامبه ری پار (۲۰۱۵) گوتم: به یه کیک له چوار شیوه گوران ده توانی خوئی چه کار بکات، که هیچ کامیشیان قه بولکراو نین وه ناشیی بکرین: (۱) پالدانه هیزیکی ئیقیمی؛ (۲) پالدانه به غدا؛ (۳) به قه چاغ فرۆشتنی نهوت و چالاکی ئابووری رهش و مافیائاسا؛ یا (۴) "پالدانه" یه کیتی نیشتمانی. که هەر چوار بژارده شیان دروست نین وه نابیی دهستیان بو ببری.⁵ به هەر حال ماوهیه کی که م دوای داواکاری و بانگه شه بو خو پچهک کردن، که م یا زور، ئەم بانگه شه یه بیدهنگی لیکرا. له لایئکی تره وه، دیسانه وه بژارده ی چواره م، ئەم جارهیان وهک بژارده یه کی سیاسی نهک سه ربازی و خو پچهک کردن، یا هه رنه بی رووه سه ربازییه که ی وهک رویکی شاراره و باسنه کراو له ریکهوتنه که دا، خوئی به رجه سته کرد.

ئیسنا دوای نزیکه ی ههوت مانگ له ئیمزاکردنی ریکهوتن له گهله یه کیتی، ئیتر که م یا زور دهبی باس له دوو یه کیتی بکهین. جا لیردها ئەم پرسیاره دینه پیشی: ئایا ریکهوتنه که ی گوران له گهله ههردوو باله که ده مینیتته وه یا له گهله یه کیکیان، وه له م حاله ته دا کام له باله کان؟ به بوچوونی خو م هیچ کام له باله کان هی ئەوه نین که بزاقی گوران به هویانه وه موغامه ره ی سیاسی بکات. کاتی ئەوه هاتوووه گوران له بری ئەم دوو باله روو له کادر و ئەندامه کانی ههردوو باله که ی یه کیتی بکات، هەر ئەو کاتهش ده توانی باشتر فشار بخاته سه ر خودی بژارده ی ههردوو باله که!

۳-۴ بژارده کانی دوای کشانه وه

⁵ بو بینینی قیدیوی کوره که بروانه: <http://burhanyassin.com/Kor-Silemany%2012.2015.mp4>

بهر له هر شتيك نابى ئهوه بكرى به ريسايهكى سياسى كه ئهگر هيزىكى سياسى دهستى له بژاردهيهك هه لگرد ئهوا به زهرورهت دهبن يهكسهر بژاردهيهكى ديكه ئاماده بيت، ئهگر نا ئه و "بى بژاردهيه" دهبيته مهترسى بۆ سهر هيزه سياسيهكه. له راستيدا زۆر جار دهسته لگرتن له بژاردهيهكى خهراب خوى له خويدا بژاردهيهكى باشه! دهسته لگرتنىكى ئهوا دهبيته هوى دهست والابوونى ئه و هيزه سياسيه وه ئازادبوونى وزه و توانسته كانى بۆ خهملاندنى بژاردهيهكى ديكه باش، يا هه رنه بى روشتن بهرو بژاردهيهكى باشتر. جگه له مهش، زۆر جار دهسته لگرتن و كشانه وه له بژاردهيهكى خهراب جارى وهك سه رهتا دانانى سنوريكه بۆ ئه و زيانانهى كه له ئاكامى وابسته بوون به و بژارده خهرا به وه بهر هيزه كه دهكهون؛ ئه م سنوور دانانهش بۆ بژاردهى خهراب خوى له خويدا له مه ودايهكى مامناوهندى يا ته نانهت دوورمه وداشدا دهبيته دهسكهوت و به قازانج بۆ هيزه كه دهشكىته وه.

زۆر جار له گفتوگوكاندا باسى ئهوه دهكرى كه دواى وازهينان دهكرى گوران دهست بۆ شهقام بهرى، به و مانهيهى كه په نابردن بۆ هيزى جهماوهر له بايكوت و خوپيشاندان و جوورها چالاكى مهدهنى بهرى. بهنده پيم وايه ئه مه قسهيهكى ئاسانه كردنى وه بگره له رووى مورالى سياسى و پرهنسيپيشه وه دروسته، به و مانايهى كه ناكرى خهلكى خوپيشاندان بكات و هيزه سياسيهكانيش دهسته وهستان خويان نهكهن به خاوهنى خوپيشاندانهكان. له لايهكى تره وه زۆر جار وا دهبيت كه له هه لويست و بوچوونى دوو لايهنى دژ به يه كتردا مه رج نيه به زهرورهت لايه كيان راست بكات و لايهكى تريان تهواو هه له. ئه وهى ده مه وى بيليم ئه وهيه كه ئه وانهى دهخوازن بزاقى گوران به ئاشكرا بچيته ناو خه لكه وه و ئه ندامان و لايه نگرانى بچنه ناو خوپيشاندانهكانه وه، ئه وانه راست دهكهن، به لام ئه وانه شى ده لين ئه و ئاسانه نيه گوران بى به به شيك له خوپيشاندانهكان، له بهر زۆر هۆ، ئه وانهش هه ر راست دهكهن.

له م بارهيه وه وا بزنام كوردستان حاله تىكى تايبه ته وه له م حاله ته تايبه ته شدا بنه ماكانى دوو ئيداره يى تا ئيستاش كاريگه رى نيگه تيفانهى هه بووه له سه ر شيوازى ده ربړينى ناره زاييه ته كان: ناره زاييه ته كان زياتر به رامبه ر به پارتى و سياسه ته كانى ئه و كراون، به لام له بهر ده رگاي (يا تو بلى له "ناو مالى") يه كيتى و گوراندا كراون. ريك ئه وه بوو هه ر زوو مه ترسيه كهى من له خوپيشاندانهكانى ۱۷ى شوباتى ۲۰۱۲. له كاتيكدا پيوست

بوو ئەم خۆپیشاندا نانه کاریگهريان له سهر پارتی هه بی که چی دواچار، که م یا زۆر، ئەم خۆپیشاندا نانه به قازانج بۆ خودی پارتی گه رانه وه. به م مانایه ش تا نارەزاییه کان قولایی زۆنی قه له مپه وی پارتی دیمۆکراتی کوردستان نه گرنه وه، ئەوا هه رگیز کاریگه ریان سیاسیانه یان نابیت و ته نانه ت، هه ر نه بی له رووی سیاسییه وه، نه کردنی له کردنی باشتره! ماناشی وا نییه هه تا هه تایه ئەم بژاردیه هی ئەوه نییه دهستی بۆ ببردنی، به لکو ئەوه ده بی وهک ئەگه ریکی کراوه بیت و دوور نییه به کاریگه ریی هه ندی رووداوی چاوه روانه کراو وه له ئاکامی که له که بوونیکی زیاتری بیزاریی خه لک نارەزاییه ته کان بیه رنه وه زۆنی پارتی!

۵-۳ هاوسهنگی هیز

دیاره به گشتی ئەسته مه باس له سیاسه تکردن بکه ی به بی باسکردن له هاوسهنگی هیز. تیگه یشتن له هاوسهنگی هیز، له پیکهاته و ره گه زهکانی، کارتیکردن و کاریگه ریهکان و یه کلاکردنه وهی هه لویست و بریارهکان، هه مویان به شیوهیهک له شیوهکان په یوهستن به هاوسهنگی هیزه وه. له باشوری کوردستان سالانیکی زۆره هاوسهنگی هیز له بهرزه وهندی پارتی دیمۆکراتی کوردستان دایه، نهک له بهر ئەوهی بالادهستبوونی ئەو حزبه ده رهاویشته ی پرۆسه دیمۆکراتیه کانه، به لکو به پیچه وانه وه ئەم بالادهستییه به هۆی لاوازی و غیابی پرۆسه دیمۆکراتیه راسته قینه کانه. ئەو واقیعه ی که پارتی له دوا ی ۳۱ ئابدا به رجسته ی کرد وه هاوکاربوونی یه کیتی له و به رجسته کردنه دا، وه به تایبه تی به هۆی خولیاو مه راقی مام جه لال بۆ وه رگرتنی پۆستی سه رۆکایه تی کۆمار، وه هه روه ها به کاربردنی "ترس و ته ماح" له لایه ن پارتیه وه وهک دوو ئامرازی زۆر گرنگ بۆ سه رپێدانه واندن و کرینی "خه لک"، یارمه تیده ر بوون له به ره مه هانتی ئەم حاله تی ناهاوسهنگیه. کرۆکی ئەو ناهاوسهنگیه ش خۆی له و راستیه دا ده بینیته وه که پارتی که مینه یه له په رله مان به لام که م یا زۆر ۸۰٪ ده سه لاتی جیه جیکاری به ده سه وه یه، هه ر به م هیزه شه وه ده توانی په رله مان په کبخات و به ده سه لاتی ئەمری واقع هه ریعی کوردستان، زۆر یا که م، تاکلایه نانه به ریوه بیات!

به بۆچوونی خۆم ئیستا له باسکردنی پیگه ی پارتی، له هاوکیشه ی سیاسیدا، خه ریکه سی ره گه ز گرنگیکی تایبه تی وه رده گرن: (۱) په یوهندی و بهرزه وه ندییهکانی پارتی له گه ل

تورکیا؛ ٢) په یوه نندییه کانی پارتي له گهل به غدا؛ ٣) سه ربه خوږی ئابووری و مه سه له ی سه ربه خوږی سیاسی و جیا کردنه وه ی کوردستان له عیراق. جگه له وهش له ئاستی کوردستانی مه زن ده توانین به ئاسانی بلین که ئیتر هه ژمونی پارتي له کوردستانی مه زن بوو به به شیک له میژوو، چونکه نه مرۆ له م رووه وه ئیتر پ ک ک هیزی بالادهسته. له تیرامانیکی گشتی ئه م ره گه زاندها، ده توانین بلین که ئه وه بو یه که م جار، له ماوه یه کی دوور و دريژدا، هه ست ده کری پارتي به شیوه یه کی نیگه تیقانه خه ریکه ده که ویته ژیر فشاری گورانکارییه عیراقی و ئیقلیمییه کان.

له باره ی دوو ره گه ز (عیراق و تورکیا) وا هه ست ده کری که پارتي له نیوان هیزی مه د و جه زری به غدا و ئه نقه ره خه ریکه هه ردووکیان له ده ست ده دات، یا هه رنه بی ئه م مه ترسییه جدییه. له راستیدا ئه وه ی ئیستا روو ده دات ئه وه هیزی مه د و جه زره بیر ده خاته وه که بارزانی باوک له نیوان ١٩٧٠ تا ١٩٧٤ (له نیوان به غدا و ته هران) تییکه وت به لام دواجار له ١٩٧٥ دا هه ردووکیانی له ده ستدا: به چری و به کورتي، له ئاداری ١٩٧٠ دا حکومه تی عیراق (تو بلی سه ددام حوسین) کوردی له شای ئیران سه نده وه، به لام له ئاداری ١٩٧٤ دا ئیران کوردی له عیراق سه نده وه بو به کاربردنیان له شه ریکی یه کلاکه ره وه دا له سه ر شه تولعه ره ب، به لام له ئاداری ١٩٧٥ دا ئه مجاره یان عیراق ئیرانی له کورد سه نده وه و به م جو ره ش ته وای بزاقه که به سه رکرادایه تی بارزانی دوو چاری شکست و هه ره سیکی میژووی بوویه وه. ئه وه ی له سالانی دواییدا روویداوه، وه ئیستاش به رده وامه، ئه وه بووه که ئه نقه ره کاری بو ئه وه کردوه که کورد له به غدا سه نیته وه وه مه به ستیکی سه ره کیشی بو به تالان بردنی نه وت و غازه که ی بووه و، له م پیناوه شدا ریکه وتنیک له نیوان ئه ردوغان و نیچیرقان بارزانی (تو بلی مالباتی بارزانی) مؤرکراوه بو ماوه ی ٥٠ سال، که ئه م ریکه وتنه ش بووه هوی ئه وه ی که بارزانی که م یا زور له به غدا بی منه ت بیت و هه ر له ژیر ئه م کاریگه رییه شه وه باس له سه ربه خوږی ئابووری و بگه سه ربه خوږی سیاسی باشوری کوردستانیش بکات! له لایه کی تره وه بو سه نده وه ی کورد (تو بلی پارتي و بارزانی) له ئه نقه ره، به غدا دواجار شیوازی ناچار کردنی به کاربرده له ریگی برینی به شه بودجه ی هه ریم له ماوه ی زیاتر له دوو سالی رابردوودا. دوی ئه م دوو ساله و قهیرانی ئابووری له هه ریمی کوردستان و به کاریگه ری لاوازبوونی، یا هه رنه بی پرکیشه بوونی، پیگه ی تورکیا ئه وا ئه م جارهیان

بارزانی بهر له شهري موسل دهچيتهوه بهغدا. به پي ههلسهنگاندني خوم، بارزانی نهیتوانی ئهوهی دهیخواست له ريگهی ئهقهروهه بهدستی بهینیت، بهلام کهم یا زور بهغداشی لهدهستداوه. ئیستا هاوکیشهکه ئاسانه: پارتی ناتوانی له ههمان کاتدا، بهم شیوهیهی که ههیه له ههمان کاتدا پهیهوندی لهگهلهغدا و ئهقهره له یهک کاتدا باش بیت. له لایهکی ترهوه پارتی نه دهتوانی بهو ئاسانییه دهستبهرداری ئهقهره بیت وه نهش بهو ئاسانییه بهغدا بهدهست بهینيتهوه. لهم سونگهیهوه، وه ئهگهر ئهم حالته بو ماوهیهکی باش بهردهوام بی، ئهوا دهکری هیزه نهیارهکانی پارتی له باشوری کوردستان لهسهر ئهم هاوسهنگییه نوییه، که له بهرژهوهندی پارتیدا نییه، "سیاسهت بکهن." به تهقدیری خوم سهرکهوتنیکی گهوهی عیراق له موسل، ئهجامدراو له کاتیکی کورتدا یا تهنانهت مامناوهندیشدا، دهتوانی ئهم هاوسهنگییه تهنانهت زیاتریش له زیانی پارتیدا بشکینيتهوه. بهو مانایهی ئهم جوره سهرکهوتنهی عیراق له موسل به ئهگهری زور پیگهی تورکیا دهها لاوازتر بکات، ههلوستی عیراق له وهدهرنانی تورکیا له عیراق رژتر و توندتر بکات وه بیمنهتبوونی بهغدا له پارتی و بارزانی بباته ئاستیکی ترهوه. کهواته له چرکه ساتیکی ئهوهادا، کاتیک پارتی ئهقهره و بهغدا لهدهست دهدات، ئهوا پیگهی پارتی دهکهویته مهترسیی جدیدیهوه. ئهگهریکی دیکهی دواي موسل ئهوهیه که پارتی و ناوچهی قهلهمرهوی ئهو حزبه له لایهن هیزه شیعییهکانهوه به ئامانج بگیرین.

شتیکی یا رهگهزیکی ههره گرنگ که سی ئاست بهیهکهوه دهبهستیتتهوه نهوته: (١) مهلهفی نهوت له ناوخوای ههرییدا ناشهفافه؛ (٢) لهگهله تورکیا به مامهلهیهکی ناشهفاف ریکهوتنی ٥٠ سالهه لهسهر کراوه و بازرگانی (یا راستتر بهتالانبردن) ی پیوه دهکری؛ (٣) له ئاستی عیراقیشدا ناشهفافی مهلهفی نهوت کومهلیک کیشهی بو کوردستان و عیراق لی کهوتوتهوه. دیوی دیکهی ئهم سی خاله ئهوهیه که له ژیر سیبهری ناشهفابوونی نهوت پارتی "ئیمپراتوریهتی" خوی بهریوه دهبات که به ئهگهری زور له کاتی شهفابوونی ئهم مهلهفه ئهم ئیمپراتوریهته، ئهگهر به تهواوهتیش نههرفی و دانهرمی، ئهوا بیگومان زور لاواز دهبی، وه له ئاکامدا هاوسهنگی هیز دهگورئ. کهواته ههندیک شت ریگرن له شهفابوونی مهلهفی نهوت که دوانیان راستهوخو زور گرنگن: یهکیکیان بهرژهوهندییهکانی تورکیا لهو مهلهفهدا وه دووهمیان ئیمپراتوری ئابووری پارتی و بهرژهوهندییه ئابورییهکانی ئهم حزبه و بنهماله بالادهستهکهی، که لهسهر ئهو مهلهفه

ناشه فافه دهژین. کهواته پارتی به زور هو نه دهرفتهی شه فافکردنی ئەم مهله فهی ههیه وه نهش له بهرژه وهندییهتی، وه له بهر ئەوه شه هه رگیز ناخوای ئەم شته رووبات. به لام وا ههست دهکهم بو یه کهم جاره خه ریکه پارتی ده که ویتته نیوان دوو بژاردهی یه که له یه کتر خه راپتر: به ردهوام بیت له موغامه رهکانی له گه له ئەنقهره و روودانی شکستیکی تری له جووری ۱۹۷۵ یا رووکردنه به غدا و به مهش له دهستدانی "خیر و بیری" نهوت؟ هاوکیشه که بو پارتی کیشه دار و قورسه. جگه له وهش له ماوهی دوو سالی رابردوودا ده رکهوت که ئەو پارهیهی که پارتی له مامه لهی نهوت له گه له تورکیا دهستی ده که وئ ده کرئ به شی پارتی بکات به لام هه رگیز به شی هه موو هه ریمی کوردستان ناکات، ئەمهش بارگرانی و کیشه یه کی تره بو پارتی له په یوه ندییهکانی له گه له ئەنقهره دا.

ئوه هیشی که زور نوییه له په یوهستی لاوازبوونی پیگهی پارتی و بارزانی له به غدا ئەوهیه که بو یه کهم جار ههست ده کرئ ئیتر دوور له ئیرادهی پارتی له به غدا خه ریکه شیوه په یوه ندییهکی دیکه له نیوان هه ریمی کوردستان و به غدا دروست ده بی که نه که هه ر به دلی پارتی نییه به لکو ریک ئەم په یوه ندییه نوییه له هه یمه نهی پارتی ده دات له هه ریمی کوردستان، ئەم جاره یان له ریگای به غداوه. ئەوه تا متمانه سه ندنه وه له هوشیار زیباری وه پیکهینانی لیژنه یه که له په رله مانی عیراق بو لیکۆلینه وه له مه سه لهی موچهی فه رمانبه ران هیمای زیاتر له گوړانکارییه کن. نه که هه ر ئەوه به لکو ده توانم بلیم ئەم پیشوه چوونه له دریژبوونه وهیدا ده توانی زور شتی تر و ههنگاوی تر به دوا ی خویدا بهیئنی که دوا جار بیته هو ی لاوازبوونی پیگهی پارتی له هه ریمی کوردستان. له م بارهیه وه فراکسیونی گوړان، به لام کو مه له و یه کگرتوش، له به غدا له ماوهی دوا ییدا جو له و چالاکییه کی زور جیاواز و به رچاویان هه بوو که به رادهی یه کهم بو یه ریه کی زوری تیا یه، به و مانایه ی که پیشتر به ردهوام مه ترسی ئەوه هه بووه که هاوکاری کردن له گه له به غدا، یا سو دوه رگرتن له هیز و توانا ده ستوری و دامه زراوه ییهکانی عیراق له پیناو گوړانکاری له هه ریمدا، وه که ده رچوون له یه کپیزی نیشتمانی و بگره "خیانه تی نیشتمانی" بدریته قه له م. من وا ده زانم به تاییه تی چالاکییهکانی ئەم دوا ییهی فراکسیونی گوړان له به غدا نه که هه ر به شیوه یه کی جدی ته حه دای ئەو ترسه ی کرد، به لکو له گه له سه ندنه وهی متمانه له زیباری و له گه له ده ست به کار بوونی لیژنه ی په رله مانی عیراقی لیکۆلینه وه له موچهی فه رمانبه رانی هه ریکی کوردستان، ئەم ترسه تا راده یه کی زور

تهجاوز کرا: بۆ یه کهم جار چه واشه کاری و یاریکردن به ههست و نهستی نه تهوهیی و نیشتمانی جیگای لهق ده بیته، ریگا بۆ سیاسهتی هاوته ریپ، واته سیاسهتکردنی لایه نه کوردییه کان له بهغدا له دهره وهی ههیمه نهی پارتی ده کریته وه. سه رکه وتنی ئەم لیژنه یه له کارهکانیدا ده توانی یارمه تیدهر بیته بۆ کرانه وهی که نالیکی زۆر گرنگ بۆ کاریگه ری خستنه سه ر هاوسهنگی هیژ له هه ریمی کوردستان له ریگه ی بهغدا وه.

وا بزانه، دوا ی کاری ئەم لیژنه په رله مانییه ی بهغدا، ده کری له بهغدا هه ولی پیکهیتانی لیژنه یه ک بدری بۆ لیکۆلینه وه له په کخستنی په رله مانی کوردستان، هه لبه ته ئەگه ر ئەو لیژنه یه ی پیشتر (واته هی لیکۆلینه وه له موچه) گه یشته ئەو دره نجامه ی که قهیرانی سه روکی هه رییم وه په کخستنی په رله مانی کوردستان دوو هوکاری سه ره کی و دانه براون له کیشه ی موچه ی فه رمانبه ران. ده کری، بۆ نمونه، به ئاسانی بلیین که نه بوونی چاودیری په رله مانی ئاسانکارییه که بۆ ئەوه ی حکومه ت به هه وه سی خوی مامه له به مه سه له ی موچه ی فه رمانبه رانه وه بکات. له راستیدا نه بوونی چاودیری په رله مانی دایکی زۆریک له کیشه کانه له هه ریمی کوردستان، له وانه ش کیشه ی موچه ی فه رمانبه ران، هه ر ئەم به هانه یه ش ده کری زۆر به هیژ بیته بۆ خستنه رووی کیشه که به م شیوه یه له بهغدا!

۳-۶ راگه یاندنه که ی مه سعود بارزانی

جیگای سه رسو پرمان و تیرامانیکی زۆره که راگه یاندنه که ی مه سعود بارزانی دوو هه فته به ر له ئیستا، ئەگه ر چی له راستیدا له رووی ناوه پرۆکه وه هیچ شتیکی نویی تیا نه بوو، به لام دیسان بووه جیگای کاردانه وه و بگه ره پیه ه لدان و به پۆزه تیف خویندنه وه. هه ر زوو به ر له وه ی خودی پارتی هه لو یستیکی روونی دهر باره ی راگه یاندنه که پیشان دابیت، هیزه کانی دیکه که وتنه دهر کردنی به یاننامه و راگه یاندن وه ک ئەوه ی شتیکی گرنگ روویدابیت: له جووری ئەوه ی ئیتر فه رموو ئەوه تا پارتی و بارزانی ده ستپیشخه رن وه ئەوه ی ماوه ته وه ته نها وه لام و کاردانه ی پۆزه تیفانه ی لایه نه کانی تره؛ ئەگه ر ئەمه ش روویدا ئەوا کیشه کان چاره سه ر ده بن! هه رچه نده ئەم وتاره ی به رده ست ناخوازی زۆر له سه ر ئەم رووداوه بوه ستی، به لام به بوچوونی خۆم به یاننامه کان، به هی بزاقی گو رانی شه وه، ئەوه یان پشتراست کرده وه که "وه می" بالاده ستبوونی پارتی وه هم نییه

به لکو راستییکه که هیزهکانی دیکه قه بوولیانه وه جار دواى جار ئه وه وههمه پشتراست دهکه نه وه. له م دهرفته دا ده توانم ئه وه به دلنیا بیه وه بلیم که راگه یاندنه که ی بارزانی نه ک هه ر نوئ نه بوو به لکو زوریک له یاری و شته کونهکانی پشتراستکرده وه، که زوریکیان ته نها چه واشه کارین، ته نها به که لکی به لاریدا بردن دین! ساده بیکی زوره گه ر هه ندیک لایه ن هه بن وا تیگه ن که ئیتر ریکه تن له گه ل پارتي ده کرى چاره سه ر بیته بو قهیرانی ئابووری، به تایبه تی کیشه ی مووچه ی فه رمانبه ران. له لایه کی تره وه ئه م بوچوونه له باشترین حاله تدا بی بنه مایه، ته نانه ت پیشتیش که هه موو لایه نه کان له حکومه تی "بنکه فراوان" به شدار بوون، دیسانه وه قوتی خه لک هه ر له دهستی پارتي دا بوو، ژماره و دهره ماده کان له دهستی وه زیری داراییدا نه بوون. به م مانایه ش گه رانه وه بو سه ر میزی گفتوگو به م شیوه یه ی که دواى راگه یاندنه که دهستی کردوه، ته نها ده بیته هوی بهرجه سته کردنی دهسه لات و بالادهستی پارتي به بی ئه وه ی بیته فاکته ری چاره سه رکردنی کیشه کان. تا راده یه کی زور ئه وه ی ئیستا، دواى راگه یاندنه که ی بارزانی روو ده دات، پشتراستکرده وه ی تراژوکومی (له هه مان کاتدا تراژیدیا و کومیدی) هه ری می کوردستانه: "مه سعود بارزانی دهستی شخه ری هه یه، به لام حزبه که ی به دهستی به تاله وه هاتوه سه ردانی حزبه کان دهکات": وه ک ئه وه ی پارتي به م شیوه یه به لایه نه کان بلیت "کیشه لای ئیوه یه، هه ر ئیوه ش ده بی پیشنیاری چاره سه ر بو ئه م بارودوخه بکه ن"، ئه مه ش به شیکی گرنگی کومیدیا که یه.

ع- ده ره نجام

به ستنی کوبوونه وه ی په رله مان له دهره وه ی هه ولیر، به بی پارتي (یا راستتر تو بلی به ره غمی پارتي) هه ولکی سه رنه که وتوه. له حاله تی به "رواله ت" سه رکه وتنیشی، ئه وا له هاوکیشه ی سیاسیدا (تو بلی له هاوسه نگی سیاسیدا) زور شت ناگورپی و به ئه گه ری زور دوا جار ده بی بگه ریته وه و له چوارگوشه ی ژماره یه که وه ده ست پیبکه یته وه، ئه وه چوارگوشه یه ی که پارتي له سه ری وه ستاوه و ده یه وی هه مووان په لکیشی ئه وی بکات، چوارگوشه ی گفتوگو له گه ل گوران به ر له کارا کردنه وه ی په رله مان!

ههولئى سازکردنى كۆبوونهوهى په‌رله‌مان له دهره‌وهى هه‌ولير، به ره‌غمى پارتى، زياتر له‌م مه‌سه‌له‌يه ده‌چى تا هه‌ر شتىكى تر: ئه‌وهى به تورپه‌يه هه‌لسى، به دۆراوى داده‌نیشى! به‌ريز سه‌رۆكى په‌رله‌مان و بزاقى گۆران و به‌ريزاني ديكه له فراكسيۆنه جياجياكان پيوستيان به‌م "تورپه‌بوونه" نيه.

به‌نده پيم وايه بريارى كشانه‌وه له حكومهت پيوسته، جگه له ره‌هه‌ندى كيشه‌كانى هه‌ريم، چه‌ند ره‌هه‌نديكى ديكه‌ش له‌خو بگري: (۱) هه‌ولدان بو به‌كاربردنى ئه‌م هه‌نگاوه بو ئه‌وهى گۆران له‌گه‌ل خویدا ئاشتيتته‌وه، به‌و مانايه‌يه كه ده‌نگيكى نارازى له ناو بزاقى گۆران هه‌ر له سه‌ره‌تادا هه‌بوو له به‌شدارى كردنى بزاقه‌كه له حكومهت، وه له كاتى بريارى كشانه‌وه له حكومهت، هه‌ر نه‌بى دواى ئه‌م هه‌موو ماوه‌يه، ئه‌و ده‌نگ و كه‌سانه‌يه كه هه‌ر له سه‌ره‌تادا گومانيان له حيكمه‌تى به‌شداريكردن له حكومهتدا هه‌بوو ئه‌ويان بو پشتراستبكريته‌وه كه هه‌ر له سه‌ره‌تاشدا حسيب بو راي ئه‌وان كرا به‌لام به تايبه‌تى ئيستا راستى و دروستى ئه‌و رايه‌يه ئه‌وان پشتراست بوويه‌وه! (۲) هه‌روه‌ها كاتى ئه‌وه هاتوه كه، به بريارى كشانه‌وه يا نه‌كشانه‌وه، ريكه‌وتنه‌كه‌يه گۆران له‌گه‌ل يه‌كيتيه‌يه جدى‌تاقيبكريته‌وه؛ (۳) له كاتى برياردان له‌سه‌ر كشانه‌وه، ده‌بى هه‌ولبدرى كه كشانه‌وه‌يه به‌كردارى گۆران له حكومهت، له روى سياسى و ديپلوماسيه‌يه‌وه، له‌سه‌ر پارتى گران بكه‌وى، له! بو ئه‌وه‌ش واباشه كشانه‌وه‌كه كتوپر نه‌بيت به‌لكو لايه‌نه سياسيه‌كانى ترى كوردستانبخريته به‌ردم بژارده‌يه كشانه‌وه يا نه‌كشانه‌وه وه له حاله‌تى ئه‌وه‌يه يه‌كگرتوو و كۆمه‌ليش بريارى كشانه‌وه‌يان داو گۆرانيان به تهنيا جينه‌هيشت ئه‌وا ئه‌سه‌رى كشانه‌وه قورستر ده‌بيت. بو ئه‌وه‌ش پنده‌چى وا باش بى كه گۆران له رۆژى بريارى كشانه‌وه‌دا دوو يا سى هه‌فته وهك مۆله‌ت دابنى بو لايه‌نه‌كان: يا ئه‌وه‌تا به‌بى دواكه‌وتن (به‌بى هيج مه‌رجيك) وه به‌پى نه‌خشه‌پريگايه‌ك په‌رله‌مان كاراده‌بيتته‌وه و وه‌زيره‌كان ده‌چنه‌وه سه‌ر كارى خويان و ... هتد يا ئه‌وه‌تا له حاله‌تى تردا دواى ئه‌م مۆله‌ته، به‌بى سى و دوو، گۆران له حكومهت ده‌كشيتته‌وه.

له‌گه‌ل ئه‌وه‌شى پيشيني ده‌كه‌م كه هه‌رنه‌بى كۆمه‌ل ئه‌م بژارده‌يه، واته بژارده‌يه كشانه‌وه، به جدى وه‌ربگري و له ناوخویدا گفتوگوى له‌سه‌ر بكا و به‌لكو بريارى كشانه‌وه‌ش بدا، به‌لام وا ده‌زانم به هه‌ر بيانويه‌ك بيت بژارده‌يه يه‌كيتى مانه‌وه ده‌بيت له حكومهت: يه‌كيتى (يا هه‌ر نه‌بى سه‌ركردايه‌تتبه‌كه‌يه) ريك وهك پارتى بوته‌ته‌حزيبكى

به ژه وهنديخواز و خودى حزه كه به بى داهاتيكي زه به لاج (تو بلى ئابوورى رهش) ناتوانى بو ماوهيهكى كه ميس بژى. ئهم دوو حزه هيژى ئابوورى خويان به ريگاي "بوون له دهسه لات و به كاربردى خرابى ئهو دهسه لات دهسته بهر دهكهن،" هر له بهر ئه وهش به بى ئه وه ژيانى ئهو دوو حزه و دهزگا زه به لاجه كانيان ناتوانن به رده واميان هه بى، له گه ل شه فابوونىكى به ته واوه تيدا ناژين!

پنم وايه له برى كات كوشتن به ريكه وتن له گه ل دهسته بژيرى (واته سه ركردايه تى) يه كيتى (كه له راستيدا كيشه ي يه كيتى هر خودى ئهو دهسته بژيره يه) كاتى ئه وه هاتوه ئيتر گوړان بير له بژارده ي رووكرده كادير و ئه ندامان و لايه نگرانى يه كيتى بكاته وه، كه خوشيان (واته كادر و ئه ندامانى ئهو حزه) به دهست ناكارامه يى و پر كيشه يى ئهو دهسته بژيره وه ده نالينن. يا هر نه بى له قوناغى يه كه مدا گوړان به روونى ئهو په يامه ي به يه كيتى گه ياندى كه ئه گه ر گوړان له دهسته بژير بيه يوا بوو ئه وا بوى هه يه ستراتيژى په يوه ندييه كانى له گه ل يه كيتى به ته واوه تى بگوړى: پشت بكاته دهسته بژير و روو بكاته كادر و ئه ندامان و لايه نگرانى ئهو حزه!

نابى ئه وه قه بوول بكرى كه يه كيتى له هه مان كاتدا له گه ل ناشه رعيه تدا بيت و له گه ل شه رعيه تيشدا بيت، راگه ياندى و هه لويستيكيان له گه ل شه رعيه ت و راگه ياندى و هه لسوكه وتيكي تريشيان له گه ل ناشه رعيه تدا بيت. هه نديك له سه ركرده كانى پبيان وابى قسه كانى مه سعود بارزانى "پيروژن و وهك ئايه تى قورئان،" به لام له گه ل گوړانىش كووك بن له سه ر هه ندى پره نسيپ و به هاى جوان. گوړان هه م له ناشيرينبوونى خو، به هوى ئهم ريكه وتنه وه، زه ره ر دهكات وه هه ميس له جوانبوونى ناشيرينه كان (ناشيرينه كانى دهسته بژيرى ناو يه كيتى)! جگه له وهش نه وهى نوئ له م جوړه شوپشگيرانه ي دوينى (كه قسه كانى كه سيك، كه به زور خو و وهك سه روكى هه ريم سه پاندووه، به پيروژ ناو ده بن) ماندوو بووه. كه مترين راده ي متمانه ي به م جوړه "شوپشگيرانه" نييه، كه پيش نيوه رو ريكه وتن له گه ل بزاځى گوړان، له سه ر كوومه ليك پره نسيپى جوان، دهكهن، به لام هر دواى نيوه روكه ي دهست له ناو دهست له گه ل ناشه رعيه ت، به ره مزى ناشه رعيه ت ده لى قسه كانى پيروژن و ئايه تى قورئان! ئه گه ر گوړان دهخوازى دواپوژى هه بى نابى نه وهى نوئ بگوړيته وه به ريكه وتن له گه ل ئهم جوړه "شوپشگيره" ناراستگويانه.

سوید، لوند ٢٠١٦/١٢/٤